

Soru-Cevap

Soru: Kur'an'ı, [ ] "*Kur'an'ı makamla okumayan bizden değildir*" hadisini delil getirerek "makam" tarzıyla okumak caiz midir? Kur'an'ı makam tarzıyla okuyanların birinden bu hadisin aksi olan başka bir hadisin, yani [ ] "*Kur'an'ı makamla okuyan bizden değildir*" hadisinin olduğunu duydum. Binaenaleyh bana, bu iki hadisin arasını cemetmenin kerahete delalet ettiği şeklinde bir cevap verdi. Bu doğru mudur?

Cevap:

1- Muslim, Ebî Hurayra'dan Resul [SallAllahu Aleyhi ve Sellem]'in şöyle buyurduğunu tahrir etmiştir: "*Kur'an'ı makamla okumayan bizden değildir.*" Başka bir rivayette ise ziyade olarak "*Kur'an'ı cehren okumayan*" ifadesi geçmiştir.

Aynı şekilde el-Hakim, bu hadisi Mustedrak adlı eserinde Sa'd İbn-u Malik [RadyAllahu Anh] kanalıyla tahrir etmiş ve bu hadisin sahih isnadlı olduğunu ve bu isnadla tahrir edilmediğini söylemiştir. Yine bu hadis, Abd İbn-u Hamid'in Musnedi ile eş-Şihâb el-Kadâfî'nin Musnedi'nde de geçmiştir.

Hadiste geçen [ ] "*makamla*" kelimesinin tefsirinde ihtilaf edilmiştir:

- Sufyan İbn-u Uyeyne, [ ] "*Kur'an'ı makamla okumayan*" kelimesini, dünyanın meşgalesi yüzünden Kur'an'ı makamla okumayan kimse bizden değildir, yani bizim yolumuz üzere değildir şeklinde tefsir etmiştir.

- İbn-ul Arabî, gezgin ve boşta olan bir kimsenin şarkı mırıldanmayı [ ] alışkanlık ettiği gibi Kur'an'ı (mırıldanmayı) alışkanlık etmesidir şeklinde tefsir etmiştir.

İbn-ul Arabî, Araplar deveye bindiklerinde, avlularına oturduklarında ve genellikle şarkı mırıldandıklarını ve Kur'an inince Nebi SallAllahu Aleyhi ve Sellem'e, şarkı mırıldanmaları yerine Kur'an okumayı alışkanlık edinmelerinin daha çok hoş geldiğini söylemiştir. Buradaki [ ] kelimesinin manası: Alışkanlık, adet ve haslet demektir.

- el-Leys İbn-u Sa'd, bunu şöyle diyerek tefsir etmiştir: Ebu Avaneh'in kendisinden naklettiği üzere Kur'an'ı makamlar okumak, yani kişinin onunla hüzünlenmesi ve kalbinin Kur'an'la yumuşamasıdır.

- Taberi, Şafii'den kendisine İbn-u Uyeyne'nin hadiste geçen teganni kelimesini makam olarak tevill etmesi sorulduğunu, bunu kabul etmediğini, şayet kastedilen makam olsaydı [ ] derdi, ancak kastedilenin sesi güzelleştirmek olduğunu söylediğini zikretti. Ve Taberi, şöyle dedi: "Şayet teganni kelimesinin manası, makam olsaydı diğer rivayette cehren kelimesinin zikredilmesinin bir anlamı olmazdı. (Başka bir rivayette ise ziyade olarak "*Kur'an'ı cehren okumayan*" ifadesi geçmiştir.)"

Hakeza bana göre racih olan Kur'an'ı teganni etmek, Kur'an'ı Resul [SallAllahu Aleyhi ve Sellem]'den varit olan tertil kurallarına göre okuyarak sesle güzelleştirmek demektir. Nitekim Ahmed, Ebu Davud, en-Nesai ve İbn-u Mace'nin Berâ İbn-u Âzib'ten tahrir ettikleri Resul [SallAllahu Aleyhi ve Sellem]'in şu hadisi de bunu teyit etmektedir: "*Kur'an'ı seslerinizle süsleyin.*"

Dolayısıyla mana, okumayı Resul [SallAllahu Aleyhi ve Sellem]'den sabit olan tertil kurallarına göre sesle güzelleştirmektir ve Kur'an'ı bu vecih üzere teganni etmeyen bir kimse, yani okumayı nakledilen tertil kurallarına göre sesiyle güzelleştirmeyen bir kimse, okuma açısından Resul [SallAllahu Aleyhi ve Sellem]'in gereğince okumayı talep ettiği yol üzere olmaz.

Nağme "makam ve benzerleriyle..." okumaya gelince; Nağmeyle okumanın, kıraat kurallarına göre okunup okunamayacağı(?) bakımından bu hususta fakihler nezdinde ihtilaf vardır. Buna binaen bazıları, harflerin esnetilerek bilinin çizgisinden çıkılıp kıraat kurallarının dışına çıkılacağından nağmeyle okumanın haram olduğunu söylemişlerdir. Diğerleri ise bunu, şu şarta bağlamışlardır: Nağmeyle okumak, doğru metodun dışına çıkmadıkça caiz aksi durumda caiz değildir...

Bana göre racih olan: Nağmeyle okumanın caiz olmadığıdır. Çünkü genellikle harfler kıraat kurallarına göre çıkmamaktadır. Nitekim bu konuda şunu okudum: "Kıraatta nameyi gözeten kimse, genellikle (harfleri hakkıyla) eda etmeyi gözetmemektedir. Nağmeyle okuyanlarda ağırlıklı olarak vuku bulan budur."

Bu, "Kur'an'ı makamla okumayan bizden değildir." hadisi hakkındadır.

Şu hadise, yani "Kur'an'ı makamla okuyan bizden değildir." hadisine gelince; böyle bir hadis olduğunu bilmiyorum.

Velhasıl: Kur'an okumayı kıraat kurallarına göre güzel sesle güzelleştirmek, mustahab bir iştir, yani mendubtur. Kur'an'ı nameyle okumak, genellikle nağmelerde olduğu üzere harfler kıraat kuralları göre olan çizgisinden çıkacağından ve harflerde Resul [Sallallahu Aleyhi ve Sellem]'den nakledilen kıraat kurallarının dışına çıkaracak bir esneme olacağından caiz değildir.

H. 07 Rabî-us Sâni 1432

M. 12 Mart 2011